

SLOVENSKI NAROD

Izšla vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslane, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Izseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravišтво: Kraljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.
Poština plačana v gotovini.

Manjšinski kongres

Te dni se je začel drugi kongres narodnih manjšin v Ženevi.

Iz delovnega programa tega kongresa je razvidno, da se bodo na njem obravnavale zelo važne stvari, zlasti, ki se tičejo kulturnega, političnega, pravnega stanja narodnih manjšin v raznih evropskih državah.

Kongresi narodnih manjšin so nekaj povsem novega za evropsko politično javnost, kakor je sploh pojem narodnih manjšin v modernem obsegu novost. Težnja predstavnikov narodnih manjšin je, da se na kongresih razpravljajo možnosti in metode, kako zagotoviti nacionalni obstoj onih drobcev prebivalstva, ki se nahajajo na temelju mirovnih določb v okviru drugorodnih narodnih držav in da se po vsej poti, kako se normira nekaj enotnega, nekaj načelnega za obravnavanje manjšin v vsej Evropi. To bi bil nekaj indirektni pritisk na gospodujoče evropske države, da priznajo narodnim manjšinam določeno mednarodno zagotovljeno pravo, ali da bi se vsaj v bistvenem obsegu vpoštevale one norme, ki si jih narodne manjšine po svojih zastopnikih same izberejo. Program sedanjega ženevskega kongresa pravi, da imajo glavni aranžerji prav precizne načrte o tem, kaj naj se najprej uredi.

Problem pravne ureditve položaja narodnih manjšin je eno najbolj kočljivih vprašanih sodobne politike. Velika razlika je med položajem posameznih manjšin, med njihovim kulturnim in gospodarskim stanjem, med kvaliteto njihove nacionalne samozavednosti in borbenosti, razporeditvijo njihovih bivališč in naposled med njihovimi pravnimi nacionalnimi težnjami. Samozavednost slovenske manjšine v Italiji je mogoče v polni meri primerjati z nacionalno mnogo slabše slovensko manjšino na avstrijskem Koroškem; obe sta zopet povsem različni od nemške manjšine v Vojvodini, še bolj na pr. od nemške v Latviji ali Estoniji. Ako se izvedejo v praksi ista načela, iste norme za te manjšine, rezultat nikakor ne bo povsod isti, efekt bi mogel biti tu pozitiven, tam pa celo negativen. Kažejo se tedaj tolike težave že pri pri postavljanju skupnih norm za tretiranje narodnih manjšin.

Se večja težava pa nastane, ako upoštevamo, da je velika razlika v tem, v kako razmerje so se postavile posamezne manjšine do države, v kateri se nahajajo. Nekatere ne morejo misliti na kako narodno osvoboditev, to je priključenju k lastni narodni državi to velja nedvomno o Nemcih na Estonskem, Latviji, na vzhodnem Poljskem ali v Vojvodini. Druge manjšine pa bi mogle upati na eventualno možnost uresničenja irendentističnega programa, in za nekatere vemo prav za gotovo, da je irendentizem zares njihov resnični program; težko bi bilo drugače pojmovati na pr. narodne cilje Nemcev v zapadni Poljski, v obrobem delu Češkoslovaške, Madžarov v državah Male antante in še marsikje drugje. Nemci so na pr. sedaj svoje nacionalne težnje osredotočili baš v formo borbe za pravice narodnih manjšin. Zato je razumljivo, da vzbujajo gibanje narodnih manjšin marsikje nezaprnost in nasprotstvo, kakor se je pokazalo prav očitno že o priliki prvega manjšinskega kongresa v Ženevi.

Mi Slovenci, ki smo morali pustiti skoro tretjino svojega teritorija v tuji oblasti, smo seveda z največjo pozornostjo sprejeli gibanje narodnih manjšin in naš primorski sorojak igra zelo vidno vlogo v njem. Zato je za nas v dvojnem oziru važno, kako bo drugi ženevski kongres izvršil naloge, ki si jo je zapisal za program, in kako se mu bo posrečilo nati srečno srednjo pot med vsemi raznovrstnimi nasprotji in opasnostmi manjšinskega problema. Zato bomo ženevska poročila sprejemali z največjo pozornostjo.

KRIZA V ŠPANIJI

— Berlin, 27. avgusta. Po vesteh iz Londona je postal položaj generala Primo de Rivero težak in je pričakovati vsak hip njegovega padca. Na Španskem se pripravljajo resni dogodki, zlasti se, ker je tudi kralj zavzel stališče proti generalu Primo de Riveri.

ITALIJANSKI PORAZ V TRIPOLITANIJ

— Pariz, 27. avgusta. Po časopisnih vesteh iz Tunisa so doživele italijanske čete v Tripolisu hud poraz v borbi z vstaki pri oazi Gadames. Italijanske čete so se morale umakniti ter prepustiti vstajem ogromne zaloge municije, orožja in ujetnikov.

Za jesen napovedujejo spremembo režima

Radikalni se pripravljajo za volitve. — Volilni mandat jim je baje zagotovljen. — Uzunovič nadaljuje pogajanja z davidovičevci. — Pavle Radić v Beogradu.

— Beograd, 27. avgusta. Danes dopoldne se je pripeljal v Narodno skupščino II. podpredsednik narodno radikalnega poslanskega kluba in predsednik Narodne skupščine Marko Trifković. V predsedstvu Narodne skupščine je najprej odpravil zaostalo pismensko pošto ter podpisal nakopičene akte, nakar se je podal v prostoro narodno radikalnega kluba, kjer se je sestal z večjim številom radikalnih poslancev. Na konferenci s temi poslanci je Marko Trifković poročal o političnem položaju ter opisal svoje vtise, ki jih ima o stranki in njenih uspehih pri zadnjih občinskih volitvah. Poslanci so izrazili svojo nezadovoljnost z notranjim ministrom, kateremu očitajo, kakor pravijo, diktatorske geste. Tudi ga delajo odgovorne za neuspeh pri občinskih volitvah v Beogradu.

V ministrskem predsedstvu ni bilo važnejših dogodkov. Rano zjutraj se je pripeljal predsednik KSK Pavle Radić in obiskal ministrskega predsednika Nikolo Uzunoviča, s katerim je razpravljal o nalogah, ki takoj Stepana Radića v Ženevi. Nato je šel Pavle Radić tudi v zunanje ministrstvo, kjer je obiskal zunanjega ministra dr. Ninčiča ter prevzel zadnje informacije za Stepana Radića. Kmalu za tem se je pri dr. Ninčiču oglasil dr. Krnjevič, ki je odpotoval v Beograd dopoldne, da prejme instrukcije za Ženevo.

Nekako ob pol. 11. je zapustil ministrski predsednik Uzunovič svoj urad ter se odpravil z avtomobilom neznanom. Vsa poizvedovanja so bila dopoldne zaman. Ministrski predsednik se je po vsej priliki odpravil na Topčiderske brdo k zaupniku Davidovičev stranke dr. Aleksi Mijoviću, da nadaljuje pogajanja za eventualni vstop davidovičevcev v vlado. Ugotovljeno je, da je dr. Mijović predvčeršnjim obiskal ministrskega predsednika Uzunoviča na njegovem domu.

Večje število radikalnih poslancev je odpotovalo zadnje dni v notranjost države, da pripravijo teren za velike radikalne skupščine in zbore, ki jih je napovedal ministrski predsednik Uzunovič za mesec september. Ta skoro nagli odhod radikalnih poslancev je potrdil napovedi političnih krogov, ki pravijo, da je politična situacija za enkrat solidna, da pa vendar ni tako solidna, da bi nove volitve bile povsem izključene. Radikalni politični krogi so prepričani, da bo sedanja situacija trajala do novega skupščinskega zasedanja, nakar naj bi bila otvorjena formalna vladna kriza. Davidovičevski politični krogi računajo, da bo razpadu sedanje koalicije sledila nova vlada, ki jo bodo sestavili demokrati, ki bi dobili tudi volilni mandat. Radikalni krogi odgovarjajo, da imajo za slučaj razpada sedanje koalicije že pripravljeno novo kombinacijo in da dobe po ti kombinaciji sami volilni mandat kot najmočnejša stranka v parlamentu.

Ministrski predsednik Uzunovič je včeraj sprejel generala Tomića, komandanta žandarmerijskih čet v Južni Srbiji ter šefa javne varnosti, Ziko Lazića, ki sta mu poročala o stanju v Južni Srbiji in o meji proti Bolgarski.

Pred sestankom Društva narodov

Dnevni red septembarskega zasedanja. — Vprašanje vstopa Nemčije. — Predložitev poljsko-jugoslovenske prijateljske pogodbe.

— Ženeva, 27. avgusta. 41. zasedanje sveta Društva narodov prične 2. septembra in bo trajalo tekom cellega zasedanja jesenske skupščine. Zasedanja sveta Društva narodov bo to pot predsedoval češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš.

Svet Društva narodov bo razpravljal o poročilu, ki mu ga predloži posebna komisija. V tem poročilu bodo našteli in nasveti za reorganizacijo sveta Društva narodov. Ta komisija se sestane 30. avgusta. Na to bo svet Društva narodov proučeval poročila ostalih komisij, kakor poročila higijenske, finančne in mandatne komisije. Sledilo bo poročilo mednarodnih komisarijev na Dunaju in v Budimpešti, kojih funkcijska doba je potekla. Nato sledi poročilo o finančnem stanju svobodnega mesta Gdanska, o grških in bolgarskih beguncih in o sklepih saarske vlade glede svobodnega transporta in železniškega prehoda. Končno bo sledilo poročilo o nemškem vprašanju, o čemur mora litovska vlada predložiti posebno poročilo.

— Berlin, 27. avgusta. Tukajšnji politični krogi pričakujejo, da bo Nemčija septembra meseca sprejeta v Društvo narodov, čim najde komisija, ki ji je poverjena naloga, da izpremeni statute sveta Društva narodov, primerno formulo, ki naj po eni strani zadovolji Nemčijo ter ji omogoči stalno mesto v svetu Društva narodov, po drugi strani pa tudi najde izhodišče za želje Španije in Poljske. Takoj nato bo Nemčija odposlala v Ženevo delegacijo, ki bo obstojala iz predstavnikov vseh parlamentarnih skupin, izvenjskih komunistov, ki predlagajo, naj se Nemčija vzdrži članstva v Društvu narodov.

— Ženeva, 27. avgusta. Dognava se, da je španska vlada že precizirala svoje stališče, ki ga bo zavzela na septembarskem zasedanju Društva narodov. Španska vlada bo vsekakor vztrajala na tem, da dobi stalno mesto v svetu Društva narodov in bo to svojo zahtevo zvežala z zahtevami, ki jih stavlja glede tangerskega vprašanja. V tem vprašanju je zadnje tedne nastalo med Italijo in Španijo malo nesoglasje, ker je Španija izjavila, da zahteva Tanger zase, dočim je Italija razglasila, da bo zahtevala pri preureditvi tangerskega statuta, da bo tudi Italija zastopana pri mednarodni upravi tega mesta. Na podlagi tega nesoglasja je Mussolini zahteval od španske vlade, da mu izda pismeno pojasnilo svojih zahtev tako v pogledu Društva narodov kakor glede tangerskega vprašanja. To pismeno pojasnilo je te dni izročil španski poslanik v Rimu Mussoliniju, ki ga je vzel na znanje ter pristal na španske zahteve v Društvu narodov.

— Varšava, 27. avgusta. Poljski zunanji minister Zalevski se je dogovoril z jugoslovenskim zunanjim ministrom dr. Ninčičem, da podpišeta pakt jugoslovenskega prijateljstva tekom septembarskega

zasedanja Društva narodov. Kakor se doznava iz poučenih krogov poljske diplomacije, nov pakt prijateljstva med Jugoslavijo in Poljsko ne bo izpremenil dosedanjega stališča Poljske republike napram Mali antanti. Poljska ostane še nadalje izven okvira Male antante in bo le od časa do časa in od slučaja do slučaja sodelovala s članicami Male antante in sicer v vprašanjih, ki bodo interesirala Poljsko.

Redukcija invalidnin ukinjena

— Beograd, 27. avgusta. Iz ministrstva financ se doznava, da je finančni minister dr. Perić izdal odlok, glasom katerega se invalidom s 1. septembrom ne bodo več odtegovali prispevki za pomoč poplavljenim krajem. Ta sklep je bil storjen na zahtevo neutralnega združenja invalidov, ki je bila predložena predsedniku vlade in kralju. Nj. Vel. kralj je izrazil željo, naj bi se odtegovalne prispevkov invalidom v bodoče opustilo.

Bolgarski odgovor

Po sofijskih vesteh bodo odgovori izročeni danes.

— Sofija, 27. avgusta. Včeraj se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je bilo odobreno besedilo odgovora na kolektivno noto Jugoslavije, Rumunije in Grške. Sofijska vlada je naročila bolgarskim poslanikom v Bukaresti, Beogradu in Atinah, naj izročijo odgovor bolgarske vlade še tekom današnjega dne.

OBSEŽNE SPREMEMBE V DRŽAVNI SLUŽBI

— Beograd, 27. avgusta. Kakor se doznava, se pripravljajo v notranjem ministrstvu dekret o novem razporeditvi nižjega policijskega osebja. Izvršile se bodo večje premestitve policijskega uradništva. Dekreti bodo že jutri podpisani.

— Beograd, 27. avgusta. Sinoči je odpotoval na Bled poseben kurir ministrskega predsedništva, ki je odnesel kralju v podpis nad 500 ukazov raznih ministrstev, tičočih se večinoma osebnih izpremenj.

ČIČERINOVA POTOVANJA

— Rim, 27. avgusta. Državni podtajnik v zunanjem ministrstvu Grandi je odpotoval v Rapallo, kjer se bo sestal z zunanjim komisarjem Čičerinom. Italijanska diplomacija pripisuje tej konferenci veliko važnost, ker bo Čičerin razpravljal z državnim podtajnikom o vseh vprašanjih, ki se tičejo Evrope in Rusije. Ruski komisar pričakuje pri vseh spornih točkah pomoči Italije. Čičerin dopotuje iz Wiesbadena, kjer se je zdravil iz Rapalla odpotuje nato v Pariz, kjer se sestane s francoskim zunanjim ministrom Briandom.

Nova grška vlada sestavljena

Kondilis ministrski predsednik. — Povratek generala Plastirasa. — Alarmantna vest pariškega lista. — Italija in nova Grčija.

— Atene, 27. avgusta. General Kondilis je včeraj popoldne sestavil novo grško vlado, ki je sestavljena takole:

General Kondilis ministrsko predsedništvo, vojska in mornarica.

Argiropoulos, poslanik v Angori zunanje zadeve.

Petmezas, notranje zadeve in interimiščno ministristvo za begunce.

Drosopulos, guverner Narodne banke, finance.

Makos, poljedelstvo in interimiščno trgovino.

Driantafilopoulos, univ. profesor, justično ministristvo.

Voditelji strank so izjavili, da bodo podpirali novo vlado. Bivšega diktatorja Pangalos so prepeljali na Kreta, kjer ga internirajo v tamošnji trdnjavi.

— Beograd, 27. avgusta. Kakor znano, so naše oblasti združale grškega generala Plastirasa, voditelja prve republikanske revolucije, v Bitolju, ker ni bilo znano, ali je grškim oblastem po volji, da prestopi na grško ozemlje. O tem so bitoljske oblasti obvestile istočasno našo in grško vlado. Nocoj ponoči je dospel odgovor grške vlade, da lahko general Plastiras svobodno prestopi grško mejo. Na podlagi tega odgovora je general Plastiras danes zjutraj odpotoval preko Soluna v Atene. V zvezi s tem poročajo nekateri beograjski listi po virih iz diplomatskih krogov, da je povra-

tek generala Plastirasa zelo značilen za današnje razmere v Grčiji in da je nemara v zvezi s predstoječo restavracijo monarhizma. Za časa svojega bivanja v Parizu je general Plastiras prišel v stiko z bivšo grško kraljevo rodbino in je dobil popolnoma druge pojme o monarhizmu, nego jih je imel takrat, ko ga je sam sovražil.

— Pariz, 27. avgusta. Komunistični dnevnik »Humanite« je prinesel senzacionalno vest, da je bila sklenjena med Jugoslavijo in Grčijo posebna tajna pogodba z ofenzivnim značajem, ki ostro nasprotuje paktu Društva narodov, kjer sta veljavna Grčija in Jugoslavija. Danes objavlja agencija Havas demanti, v katerem zauka istinitost te vesti ter demantira poročilo pariškega lista na celni črti.

— Rim, 27. avgusta. Italijanski listi odgovarjajo na članek pariškega »Tempsa«, ki je svetloval novi grški vladi, da se postavi na stran Francije in da na ta način sledi frankofilski politiki prejšnjih desetletij na grškem. »Il Resto del Carlino« trdi, da so minuli časi, ko sta dve skupini veleisl tekmovali na Balkanu za nadvlado in hujeske balkanske države eno proti drugi. Danes vlada na Balkanu duh svobode in samostalnosti, ki odstranjuje vpliv vlesil. Le Francija bi si rada ohranila svoj prestiž ter obdržala nekdanji protektorat nad Balkanom. General Kondilis, ki je bil 1. 1916 izrazit frankofil, si bo danes dobro premislil, predno bo nasledel francoskim intrigam.

„Monte Carlo“ v Ljubljani

Finančna kontrola zaplenila 11.000 dinarjev.

Sinoči okoli 23. je bilo v tivolskem parku opazovati premikanje oboroženih mož pod vodstvom starejšega poveljnika. Ponočni šetališč so mislili, da ima vojaštvo nočne vaje. V mraku je bilo težko razločiti, da so to finančniki. Obkolili so hotel »Tivoli« in nekaj mož je vstopilo v veliko sobano v prvem nadst. kjer je bila zbrana večja družba, ki je igrala družabno igro »Express europeen«. Višji finančni inšpektor Mihajlo Aman, ki je vodil patruljo, je prekinil igro in zaplenil v korist državne blagajne znesek 11.000 Din, ki je ležal na igralni mizi. Naravno, da je naslalo med družbo veliko razburjenje, začudenje in ogorčenje.

Nedavno je bil v Ljubljani ustanovljen družabni klub, ki je med drugimi družabnimi igrami v okviru svojih pravil gojil tudi ruleti podobno igro »evropski ekspres«. Pri tej igri je navedenih osem mest: Pariz, Madrid, Bruselj, Bukarešta, Beograd, Rim, London in Bern. Vsako mesto ima 8 števil in na te številke se stavijo poljubni zneski. Pri klubu je bila dopustna najvišja vloga do 20 Din, tako da se prav za prav ne more govoriti o pravi hazardni igri. Zato policija doslej v smislu društvene in kazenskega zakona ni imela povoda nastopiti proti klubu. Na policiji tudi ni znano, kaj je napotilo finančno oblast k temu postopanju. Domneva se, da klub morda ni plačal predpisane igralne takse in je finančna oblast morda radi tega na malo romantičen način iztirjala svoj delež.

Kakor izvem, je ljubljanski veliki župan danes odredil razpust »Ljubljanskega elitnega športnega kluba«, ker je prekoračil svoj delokrog radi prirejanja hazardnih iger. Lokali kluba v hotelu Tivoli so bili oblastveno zatvorjeni.

Orožnik aretirat državnega pravdnika

— Volik Bečkerek, 27. avgusta. Tukaj se je včeraj pripetil interesanten incident. Državni pravdnik dr. Andrija Parvany se je nahajal na ribolovu, kjer ga je zatekel neki orožnik. Ker ni imel pri sebi nikake legitimacije, mu orožnik ni verjel, da je v resnici državni pravdnik ter ga je aretirat, prepričan, da je prejel že dolgo iskanega zločinca, kolega osební popis se je skladal z aretirancem. Dr. Parvany se je aretaciji zoperstavil, radi česar ga je orožnik začel pretepavati, dokler se končno ni vdal v svojo usodo in priznal, da je zločinec. Orožnik ga je ukenjenega odvedel na sodišče, kjer se je izkazala usodna pomota. Zoper orožnika je uvedeno postopanje radi pretepanja aretiranca.

Darujte za sokojski Tabor!

Šahovski turnir v Ljubljani

Sinoči pozno je bila končana vseh šest tija inž. Tekavič-Kalabar, ki je dobil po tiji in s tem končno v tabeli sedem točk. Kalabar je dobil od 11 partij 7, 3 izgubil 1 (Kozmaru) pa je bila anulirana. Njegov tekmeč Tot, ki je imel včeraj 6 točk, je danes dopoldne zgubil partijo proti Ricslu kar je bila precejšnja senzacija.

Danes dopoldne je pričelo ob objavn uri XI., zadnje kolo turnirja. Za to kolo je v šahovskih krogih največje zanimanje, za to sta bili obe sobi restavracije »Zvezda« kjer se igra turnir, vse dopoldne polni opazovalcev, ki so napeto sledili poteku odločilnih in važnih iger. V skupini A je vlada, lo največje zanimanje za igro Ricsl-Tot. V 33. potezi je ob 11.25 porazil Ricsl Tota. Acimović Grenčarski po 20. potezi ob 11.44 remi.

V skupini B je po 23. potezi Poljakov ob 9.25 porazil Jonkeja. Ob 10.25 je po 17. potezi Marjanovič dobil proti Cirilu Vidi marju. Furlani je elegantno po 16. potezi točno opoldne premagal Dumica in si s tem v končnem rezultatu priboril 8 in pol točk. Partija Drnovšek-dr. Singer po 33. potezi ob 12.5 remi.

Sedaj opoldne je nastalo največje zanimanje za partijo Božić-Vogelnic (Gri). — Pozicije zadnjega so enake z belim. Ta partija je odločilna na končni rezultat, kaj v slučaju, da Božić izgubi, bo imel enaki številu točk s Furlanijem.

Stanje opoldne:
Skupina A: Kalabar 7, Ricsl 6 in po Tot 6, Rupnik 5 in pol. V tej skupini je priboril največ točk Kalabar, ki pride v po stev pri zaključni igri.

Skupina B: Božić in Furlani 8 in pol, Rožić še eno partijo visčeo, Drnovšek in dr. Singer 7.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Efekti. Investicijsko posojilo 1921 74.50—75.50, Loterijska državna renta za vojno škodo 295, Zastavni listi Kranjske deželne banke 20—22, Kom. zadolžnice Kr. dež. banke 20—22, Celjska posojilnica Celje 193—195, Ljubljanska kreditna banka Ljubljana 170, Merkantila banka Kočevja 90, Prva hrvaška štedionica Zagreb 866—870, Kreditni zavod Ljubljana 165—175, Stroine tovarne Ljubljana 110—110, Združenje papirnice 108, Stavbna družba Ljubljana 55—65, Sešir, Škofja Loka, 103.

ZAGREBSKA BORZA.
Devize. Wien 799.25—803.25, Berlin 13.5091—13.5491, Budimpešta 794.40—798.40, Italija 184.90—186.10, London 275.125—276.325, Newyork kabel 56.675—56.975, Newyork ček 56.4620—56.762, Praga 167.71—168.71, Curih 10.94513—10.98513.

Effekti: 7% invest. pos. 1921 75—75.50, 2½% drž. renta 298, 297.50—298, Ljubljanska kreditna 165—170, Hrv. eskpt. banka 100—100.50, Predtina banka Zagreb 101—102, Hipotekarna banka 56—56.50, Jugobanka 92—93, Prastredionica 865.67, Slavenska banka 50.52, Eksploatacija 10—12, Drava dd. Osijek 250, Sečerana Osijek 365—375, Isis 52—54, Gutman 255—260, Slavsk 140—145, Slavonija 32—33.75.

INOZEMSKA BORZA.
Curih: Beograd 9.125, Pariz 14.81, London 25.15, Newyork 518.25, Milan 16.90, Praga 15.35, Dumaj 73.15.

Kolodvorska ulica štev. 35.